

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Soveltamisalan laajentamisen myötä julkisuuslain piiriin tulisi arviomme mukaan myös sellaisia julkisoikeudellisia yhdistyksiä, jotka hoitavat varautumiseen ja häiriötilanteiden hallintaan liittyviä julkisia hallintotehtäviä. On mahdollista, että näihin toimijoihin kohdistuu niiden toimialasta johtuen myös erityistä julkista tai jopa vihamielistä mielenkiintoa, mikä voi konkretisoitua suurena määränä tietopyyntöjä. Lain soveltamisalaan tuleminen ja tästä mm. asianhallintajärjestelmille johtuvat vaatimukset sekä erityisesti lain nojalla tehtyjen tietopyyntöjen käsittely ja tietopyyntöihin mahdollisesti annetuista kielteisistä päätöksistä aiheutuvat oikeudenkäynnit aiheuttanevat näille toimijoille arviomme mukaan huomattavaa hallinnollisen taakan lisääntymistä.

Hallinnollista taakkaa vähentäneen kuitenkin osaltaan se, että mietinnön mukaisesti ”Toimijat itse määrittävät tapauskohtaisesti, mitkä asiakirjat ja tiedot ovat sellaisia, että ne kuuluvat osaksi julkisen hallintotehtävän hoitamista ja mitkä jäävät kyseisen toiminnan ulkopuolelle osaksi toimijan muuta toimintaa.” Samoin taakkaa vähentäneen jossain määrin ehdotuksen mukainen mahdollisuus kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia (16 § 5) sekä se, että viranomaista avustavaa julkista hallintotehtävää suoritettaessa laaditun asiakirjan antamisesta päättäisi avustettava viranomainen (16 § 1).

Lain soveltamisalan mahdollinen laajentaminen uusiin toimijoihin edellyttää joka tapauksessa kattavaa koulutus- ja tiedotustoimintaa sekä viranomaistukea. Parhaassa tapauksessa lain täytäntöönpanoa ja soveltamista tukemaa asetettaisiin viranomaistoiminto.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuuskäytön vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

Ehdotuksen mukainen mahdollisuus kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta (16 § 5 mom.) on arviomme mukaan hyödyllinen lisä etenkin normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa, jolloin viranomaisella voi olla tarve priorisoida tehtäviensä hoitamista. Lisäksi ehdotettu säännös mahdollistaa viranomaistoiminnan turvaamisen tilanteessa, jossa aiheettomia tietopyyntöjä tehdään kiusantekomielessä tai osana laajamittaista hybridioperaatiota.

Samoin hyödyllisiä turvallisuusvaikutuksia on arviomme mukaan ehdotuksen mukaisella mahdollisuudella luovuttaa salassa pidettävästä asiakirjasta tieto, jos sen antaminen on yksittäistapauksessa välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi (33 § 3). Tämä mahdollistaisi myös ehdottoman salassapidon piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisen nykyistä joustavammin poikkeuksellisissa oloissa ja vakavissa kriisitilanteissa.

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-
3 luku

-
4 luku

-
5 luku

-
6 luku

-
7 luku

Ehdotuksen 33 §:n 3 momentin loppuosassa on kyse tilanteesta, jossa viranomaisen saattaa salassa pidettävän tiedon yleisöjulkiseksi. Tällöin tiedonsaajaan ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi lain mukaista vaitiolovelvollisuutta. Sovellettaisiinko tällöin kuitenkin lain mukaista hyväksikäyttökieltoa? Tai onko tällöin kyse ylipäänsä enää salassa pidettävästä tiedosta, johon kohdistuisi velvollisuuksia tai kieltoja?

8 luku

-
Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

Mietintöön sisältyvät mm. viranomaisen asiakirjan määritelmää, henkilötietoja sisältäviin viranomaisten asiakirjoihin kohdistuvien pyyntöjen käsittelyä, tiedon antamisesta päättämistä, määräaikoja, salassapitosäännösten soveltamista sekä maksuja koskevien säännösten täsmennykset ovat lain soveltamista selkeyttäviä ja kannatettavia.

Lehto Aino
Turvallisuuskomitean sihteeristö